

“อาศัยงานหัดเจริญโพชฌงค์”

เทศน์ที่ สถานปฏิบัติธรรมป่าวิเวกสิกขาราม อ.พล จ.ขอนแก่น

พระอาจารย์วิชัย กัมมสุทโธ ๒ เมษายน ๒๕๕๒ (เช้า)

การทำอะไรทุกอย่างนี้เขาเรียกปฏิบัติธรรม ทำไม่ถึงเรียกว่าปฏิบัติธรรม เพราะทำอะไรทุกขณะนั้นนะมันคือรูปนาม มันมีรูปกับมีความรู้คือนาม เมื่อมีรูปนามสติปัญญาจะต้องวิจัยเหตุปัจจัยขณะนั้น ตรงนั้นละมันจะอยู่ ๒ ข้อที่อาตมาเคยพูดให้ฟัง ที่นี้เขาไม่เคยใส่ใจ นิสัยมันติดมา ๑๐ กว่าปีมันมองข้ามมาตลอด พอเราจะขึ้นแนะนำปีนั้นมันบอกเราทันทีเลย เราพูดออกไปจะมีผู้ที่ได้บรรลุธรรมทันที นี่มันมองข้าม แล้วเขาก็มาบอกผลให้ฟังเป็นจริงขึ้นมา คำว่าโพชฌงค์ ๗ นี้ สติสัมโพชฌงค์ สติคือความระลึก ชัมมวิจัยสัมโพชฌงค์ โพชฌงค์คือองค์แห่งการตรัสรู้ ชัมมวิจัยสัมโพชฌงค์ วิจัยธรรม เมื่อระลึกแล้วก็ต้องวิจัยธรรมหาเหตุหาผลในธรรมนั้น เมื่อเข้าใจเหตุผลตรงนั้น ขณะที่วิจัยเดินด้วยมีสติมีการวิจัยอยู่ขณะนั้น เขาเรียกวิจัยสัมโพชฌงค์ เมื่องานนั้นลุล่วงไปด้วยเหตุด้วยผล พินิจพิจารณาเห็นเหตุเห็นผลในตรงนั้น เข้าใจเหตุผลในธรรมนั้นจะเกิดคำว่าปีติสัมโพชฌงค์ขึ้น เมื่อปีติสัมโพชฌงค์เกิดขึ้น มันจะหล่อเลี้ยงจิตทันทีให้เกิดปีติสัทธัมโพชฌงค์ คือความสงบกายสงบจิต เพราะนั่นทำงานถ้าทำด้วยโพชฌงค์ ๗ มันจะต้องมีความสงบไม่ใช่ความฟุ้งซ่านปีติสัทธัมโพชฌงค์ตัวนี้นะ เมื่อจิตมันสงบกายสงบจิตขึ้นมาแล้วนี่มันเป็นวิเวกทันทีนี้ละกายวิเวกจิตตวิเวก เมื่อปีติสัทธัมโพชฌงค์มันเกิดขึ้นแล้ว จะหล่อเลี้ยงจิตนั้นให้เกิดสมาธิสัมโพชฌงค์ สมาธิคือความตั้งมั่น ตั้งมั่นไม่หวั่นไหวต่ออารมณ์ที่มาสัมผัสตัวนั้นเลยเป็นอุเบกขาสัมโพชฌงค์ วิจัยเหตุปัจจัยนั้นเห็นแจ้ง นี่ละโพชฌงค์ ๗ วิจัยเหตุผลเหตุปัจจัยตรงนั้น ไม่ใช่จะทำอะไรก็ตามมันจะมีอยู่ ๒ ข้อคือ ๑.การปฏิบัติธรรมนะเพื่ออะไร นี่คือจุดมุ่งหมาย เพื่อความพ้นทุกข์ เพื่อละโลกิโรคหลงนั่นเอง ข้อที่ ๒.การคิดการพูดการกระทำนั้นนะเป็นไปเพื่อความพ้นทุกข์ใหม่ การคิดการพูดการกระทำนั้นเป็นไปเพื่อความพ้นทุกข์ใหม่ มันเป็นเรื่องวินิจฉัยอยู่ตลอด อันนี้เหมือนกัน เหมือนการผูกเหล็ก แต่ผูกตัวหนึ่งปีนี้จะผูกตรงจุดหนึ่งปีนี้ มันจะต้องมุงแล้วเป้าหมายเราต้องการจะผูกเหล็กนี้ คำว่าผูกเหล็กนี้ต้องผูกให้มันเรียบร้อยรวดเร็วทางโลกเขาจึงเรียกว่าประสิทธิภาพกับประสิทธิผล นี่เป้าหมายแล้วนะ สติกับชัมม

วิจัยสัมโพชฌงค์ตัวนี้มันจะต้องทำงานทันทีที่ต้องวิจัย จะผูกตรงไหน จะทำตรงไหน ตรงไหนมันจะเร็ว ตรงนี้ที่แคบจะเอามือเข้าไปสอดอยู่ที่แคบอยู่ตลอดไม่ได้ มันก็ต้องใช้ลวดที่มันเล็กเข้าทางที่แคบออกทางที่กว้าง ตรงนี้มันมีปัญหาอะไร จะต้องทำอะไร ฉันทาทำงานนี้ฉันทาเพื่ออะไรรู้ไหม เวลามันเร่งทำเพื่ออะไร ถ้าปล่อยไปงานครึ่งวันก็ไม่ได้ทำ คนงานไม่รู้จะทำอะไร จะผูกก็ไม่รู้จะผูกอย่างไร จะขัดเราไหม เขาก็ต้องทิ้งไปทำสักแต่อันนั้นอันนี้ ฉันทาจึงพาไปทำ ทำจัดให้มันเรียบร้อยซะแล้วก็ทิ้งให้เขาไปเก็บ มันก็ไม่ผิดพลาดด้วย เรียบร้อยด้วย ทำงานฉันทาทำอยู่ไม่ตามฉันทาเลย สติปัญญามันไม่ยอมตาม แล้วมันจะได้ปฏิบัติธรรมตรงไหน ได้แต่ความน้อยเนื้อต่ำใจ ได้แต่ความขัดเคืองใจ นี่เหมือนกันเห็นไหม พอพูดเรื่องขณดินเรื่องตีฝั่งเท่าทันละมันขัดเคืองแล้วเห็นไหม แล้วก็ฉันทาขยัน แต่งานตรงนั้นนะมันขวางเขาอยู่ไม่รู้ตัว ฝั่งมันสูงจะยกดินขึ้นไปทำไม ขุดดินมันเสียเวลาเหนื่อย แล้วเดี๋ยวดินก็ทลายลงหมด เคยเห็นมันทลายไหมดินทรายนี้น้ำมามันทลายหมดเลยนะ ทีนี้ภาควิชาศัลยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ ถ้าฉลาดแล้วเกียจคร้านก็ไม่ว่าอะไร อันนี้ความเห็นเขาจะ ถ้าโง่แล้วเฉยๆก็ไม่ว่าอะไร ถ้าโง่แล้วขยันฆ่าทิ้งเลย เขาฆ่าทิ้งนะ คิดเขา เพราะอะไรรู้ไหม พอโง่แล้วขยันไปทำผ่าตัด คนไข้ ผ่าแล้วปัญหาเกิดตลอด คนไข้ตายบ้าง แล้วก็ปัญหาให้คนอื่นไปแก้บ้าง นี่ลักษณะเหมือนกัน ทำงานถ้าขยันแล้วไปขวางเขาตลอด ขวางเขาตลอด แทนที่เขาจะเร็วกลับช้า เพราะอะไร เพราะไม่ใช่สติปัญญา ทำอะไรต้องวิจัยคุณตรงไหน เรามาปฏิบัติธรรมนะ เราต้องศึกษาเหตุปัจจัย นี่ละตัวเหตุปัจจัย ฝึกอะไรรู้ไหม ไม่ได้ฝึกเอาเทปูน ฝึกเอาผูกเหล็กนะ อันนั้นวิชาความรู้เขาเรียกเทคนิคเฉยๆ แต่สิ่งที่เราต้องการคืออะไรรู้ไหม คือสติสัมโพชฌงค์ ธัมมวิจัยสัมโพชฌงค์ คือสติสัมปชัญญะนั่นเอง ตัวสติสัมปชัญญะนะ ไม่ใช่สิ่งที่ถูกสตรระลึกรู้ สิ่งที่ถูกสติวิจัยนะ เราต้องการตัวสติสัมปชัญญะ ตัวสติสัมปชัญญะตัวนี้เท่ากับเราฝึกตัวสติสัมปชัญญะอยู่ในงานนั้นตลอด วันหนึ่งนี้สติสัมปชัญญะนี้ก่อตัวมันหมุนเข้ามาวิจัยกายใจ กายใจเลยเป็นสิ่งที่ถูกวิจัย นั่นละมันจะเห็นว่ามึอะไรเป็นเหตุปัจจัย ลวดผูกลวดเทปูนนั้นเป็นสิ่งที่ถูกสติสัมปชัญญะวิจัย แต่เราไม่ได้ต้องการสิ่งนั้น เราต้องการตัวสติสัมปชัญญะ พอมาวิจัยกายใจก็ไม่ได้ต้องการกายใจ ต้องการที่จะปล่อยวางกายใจ แต่เครื่องมืออะไรที่จะมาช่วยให้ปล่อยวางกายใจได้ หือ ก็ตัวสติสัมปชัญญะนั่นเอง ตัวปัญญานั่นเอง ธัมมวิจัยะนั่นเอง นี่ละคือเรียกว่าปฏิบัติธรรม ปฏิบัติเพื่ออะไร ไปเดินจงกรม นั่งสมาธิเพื่ออะไร

ไปพิจารณาภายหลังอะไร เพื่อฝึกตัวสติสมาธิตัวปัญญาตัวเอง เราต้องการ ๓ ตัวนี้นะ
เข้าใจยัง นี่การที่เราไปทำแต่ละขณะนั้นละฝึกตัวสติตัวสมาธิตัวปัญญาอยู่ ฝึกโพชฌงค์
๗ อยู่โดยไม่รู้ตัวนะ นี่ฉันอธิบายให้ฟัง สิ่งที่คุณพูดแต่ละคำบอกก็ไปทำอันนั้นไปทำอัน
นี้ นั่นคือการถ่ายทอดสติปัญญาโดยไม่รู้ตัวนะ สอนการวิจัยสอนการอ่านเหตุปัจจัยอยู่
ตลอด แต่ไม่เอาหรอก ชัดเคืองน้อยเนื้อต่ำใจ คุณนั่น ว่าฉัน ถ้าคิดแบบนี้มันคิดแบบถ่วง
ความเจริญตัวเอง จะอยู่ไปทำไมเพื่อถ่วงความเจริญตัวเอง ทำอะไรจึงเดือนรื้อย
เหมือนคนหนึ่งนะทำไมเป็นฟังมาจับ นี่มันเรื่องธรรมดาณะ แต่คนจับงานตรงนี้มา ๑๐
ปีแล้วยังไม่กระตือรือร้นนี้ แสดงว่าแย่มาก ถ้าไม่คู่เคียงกับสิ่งนี้นะฟังมาจับใหม่มันก็
เคอะๆเงินๆ นี่เป็นเรื่องธรรมดา แต่คุ้นเคยมา ๑๐ กว่าปีแล้วกลับไม่พัฒนาขึ้นนี่แย่มาก
มันต้องตามเลย เราจะทำอะไร ผู้นำเขาทำอะไร มันต้องตามความคิดความเห็นเขาด้วย
เขาจะอย่างไร เราจะช่วยเขาอย่างไร นั่นละคือผู้มีเขาว่าปัญญา เขาจะเดินไปตรงไหน
เราจะเดินอย่างไร เราจะช่วยเขาเดินอย่างไรให้มันเร็วที่สุด มันเลยจิตรวมเป็นหนึ่งเป็น
สามัคคีธรรมตลอด มันพุ่งไปตลอด หือ นี่ฉันจึงพูดให้ฟัง มันตัวถ่วงนะจิตมันถ่วงกัน
ได้นะ รู้ใหม่จิตมันถ่วงกันได้ คนเรานี้เหมือนเครื่องโทรศัพท์ที่ฉันพูดให้ฟังตลอด มัน
เป็นทั้งเครื่องรับเครื่องส่ง เสาโทรศัพท์นี้ กระแสจิตเหมือนกัน คนเรานี้มันรับทั้ง
กระแสจิตบวกกับลบ เรานี้เป็นทั้งเครื่องส่งบวกกับลบ ฉันจึงบอกมันมีตัวถ่วงอยู่ในวัด
อยู่ พอมันขัดเคืองบีบกระแสลบมันจะถ่ายออกไปคนรอบข้างทันที นี่เป็นตัวอย่างให้
ศึกษา เพราะนั่นเราจะควบคุมสิ่งเหล่านี้ต้องควบคุมจิตเรา อย่าให้มีกระแสลบ ก็คือต้อง
ใช้สติสมาธิปัญญา ก็คือละโลกโกรธหลงนั่นเอง นี่ละปฏิบัติธรรม นี่ละพูดถึงเรื่อง
กระแสจิต เพราะฉะนั้นให้รู้จักเอาไว้ นี่เป็นข้อข้างเรื่องละเอียดอ่อนนะ เรื่องของวัฏ
จักร ฉันจึงพูดให้ฟัง ต้องเปลี่ยนความเห็นหมดเลย ถ้าไม่เปลี่ยนนะไม่มีทางหรอก
วันนี้จึงแนะนำให้ฟังไว้ มันสายแล้วว่าจะไม่พูดแต่ต้องพูดให้เข้าใจ มันถ่วงกันตลอด
ความคิดความเห็นตัวนี้ ฉันจึงพูดให้ฟัง เฮ้อ.